

“מועצת החכמים” – דיון מונחה על דילמה אמיתית

גילאים: ה'-ו' ומעלה (דורש בגרות מסוימת לדיון; פחות מתאים לצעירים)

משך הפעילות: 40-50 דקות

מס' משתתפים: קבוצות של 5-6

מטרה:

לתת לילדים חוויה ראשונית ומוגנת של דיון ציבורי אמיתי סביב שאלה שבה יש מתח בין ערכים יהודיים לערכים דמוקרטיים – בלי לפתור אותה, אלא ללמד שיש מקום לגיטימי למספר דעות.

הכנה:

בוחרים דילמה אחת בלבד, פשוטה ומוחשית ככל האפשר, למשל: “האם עסקים צריכים להיות סגורים בשבת בכל הארץ, רק בחלק מהערים, או שכל עסק יחליט לבד?”* (דילמה זו נבחרה כי היא קונקרטית, לא פוגענית, ומדגימה יפה את המתח בלי טעינה פוליטית חריפה. ניתן להחליף בדילמה אחרת בהתאם לגיל ולרגישות הקבוצה).

מכינים 3 כרטיסי “עמדה” נייטרליים המתארים נימוקים אפשריים (לא של מפלגה ספציפית אלא של תפקיד/דמות): “תושב שרוצה יום מנוחה משותף לכולם”, “בעל עסק שרוצה להחליט בעצמו”, “תושב שרוצה שכל עיר תחליט לפי אופייה”.

מהלך הפעילות:

1. **הצגת הדילמה** (5 דק'): מציגים את השאלה כפי שהיא, בלי לרמוז על “תשובה נכונה”.
2. **חלוקת תפקידים** (5 דק'): בכל קבוצה, כל ילד/ה מקבל אחד מכרטיסי העמדה ומתבקש/ת “לדבר מהמקום” של אותה דמות, גם אם זו לא בהכרח דעתו האישית. זה מוריד לחץ אישי ומאפשר להביע נקודת מבט שאינה בהכרח שלו.

3. מועצת החכמים" (15 דק'): כל קבוצה מקיימת דיון קצר ומנוסה (איתך כמנחה ולא כמכריע) ומנסה להגיע להצעת פשרה אחת – לא בהכרח הסכמה מלאה, אלא רעיון שמתחשב בכמה שיותר עמדות.

4. שיתוף במליאה (10-15 דק'): כל קבוצה מציגה בקצרה את הפשרה שלה. מראים שקבוצות שונות הגיעו לפתרונות שונים.

עיבוד:

שאל את הקבוצה את השאלות הבאות:

- האם היה קל להגיע לפשרה? מה היה הקושי?
- למה בישראל, ובכלל בכל דמוקרטיה, לפעמים אי אפשר "שכולם ינצחו" ב-100%, וצריך למצוא פשרה?

סיכום חשוב: "בישראל יש כמה שאלות כאלה שהחברה עדיין מדברת עליהן ולא תמיד מסכימה וזה בעצם סימן לדמוקרטיה בריאה, לא לבעיה. הדבר הכי חשוב הוא שממשיכים לדבר על זה בכבוד."

התאמות והנחיות זהירות:

- פעילות זו מיועדת בעיקר לילדים בוגרים (ה'-ו') שיש להם כבר בגרות לדיון מופשט מסוג זה.
- ניתן (ומומלץ) להחליף את הדילמה בדוגמה אחרת אם נראה מתאים יותר לקבוצה – העיקרון החשוב הוא שהיא תהיה קונקרטית, לא פוגענית לאף קבוצה בחדר, ותאפשר מספר פתרונות לגיטימיים.
- **חשוב במיוחד:** אתה חייב להישאר מנחה ניטרלי לחלוטין ולא לחשוף את דעתך האישית בנושא. המטרה היא תרגול של דיון מכבד ומורכב, לא שכנוע לעמדה מסוימת.